

других – на лісовому комплексі, в третій – на добувній промисловості чи рибальстві. Основною проблемою розвитку цієї галузі є недостатня комерціалізація за наявності наукового потенціалу. Більше того, неможливо заперечити той факт, що в Україні багато досліджень залишаються незатребуваними, а за кордоном, зокрема Канада та Норвегія, охоче запрошують наших фахівців для впровадження українських власних розробок.

У сучасних умовах глобалізації біоекономіка стає найважливішим напрямком розвитку діяльності світового господарства. Біотехнології відкривають перед людством нові можливості для створення інноваційних продуктів, здатних вирішити багато глобальних проблем, у тому числі в продовольчій безпеці, одночасно зменшуючи несприятливий вплив на навколишнє середовище.

Державна підтримка розвитку біоекономіки є необхідною, оскільки поява нового бізнесу у сфері біотехнологій дозволить створити нові робочі місця, збільшити додану вартість продукції, що виробляється в регіонах. Вже зараз біотехнології дозволяють якісно оновити виробничі процеси, використовується в багатьох галузях промисловості.

Таким чином принагідно, що підтримка економічного зростання та зростання добробуту населення в умовах глобалізації в довгостроковій перспективі можлива лише за умови впровадження нових технологій, що надає біоекономіка, які дозволяють вирішити поточні світові глобальні проблеми.

Список використаних джерел:

1. Олешко А. А., Ольшанська О. В., Будякова О. Ю., Бебко С. В. Напрями розвитку біоекономіки в перспективі післявоєнного відновлення України. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія «Економіка та менеджмент». 2022. № 28. С. 18-28. DOI: 10.33813/2224-1213.28.2022.2

2. Олешко А. А., Ольшанська О. В., Будякова О. Ю., Бебко С. В. Розвиток стійкої біоекономіки: досвід Європейського Союзу та можливості для України. Агросвіт. 2022. № 3. С. 64–69. DOI: 10.32702/2306-6792.2022.3.64

МЕТОДИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ ПРУЖНОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Світлана Бурлуцька, д-р екон. наук., проф, Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Послідовність шоків імпульсів, спричинених військовою агресією Російської Федерації завдали широкомасштабного руйнівного впливу на усі сфери суспільного буття – економічній, соціальній та екологічній. Світовий банк, Європейська Комісія та Уряд України у співпраці з партнерами 9 вересня презентували спільний звіт з об'єктивною оцінкою потреб на відбудову та відновлення України у розмірі \$349 мільярдів [1]. Ця цифра вважається попередньою, приблизною та за фаховою оцінкою є мінімальною. Саме в таких

умовах перед країною як ніколи постає завдання стабілізації та забезпечення свого сталого розвитку в умовах післявоєнного відновлення. Корінною відмінною у розумінні сталого розвитку розвинутими країнами та Україною є відповідні умови та спрямованість концепції. Приймаючи до уваги довоєнну точку розрахунку слід зазначити, що для розвинутих країн умовами переходу до сталого розвитку було високоефективне постіндустріальне виробництво та майже максимальна задіяність ресурсів, то для України це застарілі технології та загальна низька ефективність суспільного виробництва, низький рівень життя, незбалансованість кредитно-фінансової сфери. З точки зору спрямованості концепції – позиції більш схожі: бажання забезпечити безпечне існування соціально-економічних національних систем та забезпечити достатній рівень добробуту сьогднішнім та прийдешнім поколінням. Адже ж для розвинутих країн питання існування знаходиться у площині, де поєднується обмеження потреб та якісне вдосконалення вже досить ефективного виробництва. Для України – це проблема перебудови неефективної моделі суспільного виробництва та формування відповідної інституційної надбудови. Вважаємо, що запропонований концепт пружності може стати тією науковою базою для формування нового та удосконалення існуючого інструментарію забезпечення специфічної моделі сталого розвитку в Україні. Формування відповідного методичного забезпечення оцінки пружних процесів та механізмів національної економіки є необхідним етапом побудови стратегії виводу економіки країни з кризового стану та її подальшого післявоєнного сталого розвитку.

Загальна спрямованість дослідження передбачає переважно оцінку параметрів пружності сталого розвитку підсистеми забезпечення як базової складової національної соціально-економічної системи. Разом з тим, вектор сталого розвитку потребує обов'язкового урахування параметрів суспільно-інституційної та екологічної підсистеми. Формат дослідження обмежує можливості для розробки авторських методик оцінки пружності усіх предикатів підсистемної локалізації. Логічним буде використання наявних методик та підходів до оцінки стану оточуючого середовища, соціального розвитку та якості життя. В попередніх дослідженнях було доведено, що на поточному етапі розвитку національної економіки України найбільш прийнятним є техноцентричний механізм забезпечення пружності сталого розвитку спрямований на реалізацію моделі «дуже слабкої сталості» [2, 3, 4]. Таким чином, параметри соціальної та екологічної складової є не стільки цільовими, скільки обмежувачими. А отже, на першому етапі реалізації Стратегії пружного розвитку (етапу післявоєнної стабілізації) динаміка соціальних та екологічних індикаторів не повинні мати негативного тренду. Разом з тим, параметри інституційного середовища повинні мати позитивну динаміку. Склад таких інституційних показників відповідає рейтинговим оцінкам Стратегії сталого розвитку «Україна–2030».

Для загальної кількісної оцінки параметрів соціальної та екологічної складової пропонується використання «Методики вимірювання регіонального людського розвитку» затвердженою рішенням Президії НАН України та колегії

державної служби статистики України №123-м від 13.06.2012 р. Доцільним є використання не інтегрованого індексу, а складових людського розвитку: відтворення населення, соціальне становище, комфортне життя, добробут, гідна праця, освіта [5]. Для первісної оцінки екологічної підсистеми можливе застосування складових інтегрального показника стану навколишнього природного середовища – показників стану земельних, водних ресурсів та атмосферного повітря [5, Додаток 2].

Окрему увагу слід приділити динамічному та статичному аспектам пружності у відповідному їм предикаті часової локалізації. В статичному розумінні економічну пружність слід розглядати як здатність соціально-економічної системи підтримувати свої функції під час шокового збурення [4]. Таким чином, фундаментальною економічною проблемою, яка загострюється в контексті шоку, є ефективний розподіл ресурсів. Цей аспект інтерпретується як статичний, тому що може бути забезпечений без відновлення та реконструкції, і стосується не тільки поточного рівня економічної активності, але й майбутньої траєкторії розвитку. Ще одна ключова особливість статичної економічної пружності знаходить свій прояв, в першу чергу, в аспекті сукупного попиту та переважно зачіпає власників вхідних потоків ресурсів (споживачів), а не виробників (постачальників). Способи використання наявних ресурсів повинні бути максимально ефективними. При цьому контрастує аспект сукупної пропозиції, де, як правило, потрібне відновлення або реконструкція ключового вхідного капіталу. Отже, статична пружність потрібна розглядатися переважно з точки зору каналів формування сукупного попиту та кінцевого споживання.

Більш загальне розуміння проблеми інкорпорує динамічний аспект і пов'язане з динамічною економічною пружністю – швидкістю відновлення соціально-економічної системи від шоку до бажаного стану. На перше місце у такому розумінні виходить явище системної стабільності, яке відображає спроможність системи повертатися до певної «норми». Таке трактування пружності є більш складним, оскільки передбачає аналіз довгострокових інвестицій, пов'язаних з відновленням і реконструкцією, які є постшокowymi післявоєнними процесами. Динамічна пружність відноситься до постшокowych умов і реакцій та обумовлює терміни й витрати коштів на подолання наслідків шоку. Передшокowi заходи, пов'язані з статичною пружністю, навпаки спрямовані на скорочення можливих втрат шляхом їх нейтралізації. Інший спосіб ідентифікувати специфіку динамічної пружності полягає у тому, що вона є потоковою характеристикою економічного випуску протягом заданого періоду часу. Отже, статична пружність, відповідно, є характеристикою запасу. Так статична пружність основного капіталу (інфраструктури) пов'язана з здатністю «запасів» поглинати шоки і найкраще ілюструється термінами «опір або надійність».

Феномен статичної та динамічної пружності пов'язаний з об'єктом аналізу: короткостроковою та довгостроковою перспективою. У короткостроковій проміжок часу, на рівні окремого бізнесу або організації, деякі продуктивні вхідні потоки фіксовані, і, навпаки, у довгостроковій перспективі – змінні.

Фіксованим вхідним потоком є, як правило, основний капітал, тому що потрібен час для суттєвої зміни його вартості або якості. Змінним вхідним потоком, поперед усе, є трудові, природні ресурси й проміжні товари (їх вартість та обсяг досить волатильні в короткостроковому періоді).

У короткостроковій перспективі можлива ситуація незмінності вхідних потоків (навіть трудових або матеріальних), що характерно для статичної пружності при незмінності технологій та використанні існуючих ресурсів з максимальною ефективною віддачою. Динамічна пружність змінює продуктивність всіх вхідних потоків за рахунок збільшення виробничої потужності і, отже, відповідає довгостроковим перспективам. Таким чином, збільшення фіксованих (незмінних) вхідних потоків зменшує пружність системи та вірогідність, що соціально-економічна система досягне граничного рівня ефективного розподілу ресурсів.

В цілому, слід зазначити, що стратегія статичної пружності повинна бути спрямована на скорочення втрат від шокового збурення, а стратегія динамічної пружності забезпечувати прискорення процесу післявоєнного відновлення соціально-економічної системи.

Список використаних джерел:

1. UKRAINE RAPID DAMAGE AND NEEDS ASSESSMENT. August 2022, the World Bank, Government of Ukraine, European Commission. https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/ukraine-rdna_report_print.pdf.

2. S. V. Burlutskiy, Sv. V. Burlutskii, V. G. Margasova. THE RELATIONSHIP BETWEEN SHORT-TERM FLUCTUATIONS AND STAGES OF ECONOMIC CYCLE: THE CASE OF UKRAINE. Revista ESPACIOS. DOI://www.revistaespacios.com/a19v40n10/19401010.html, 2019. Vol. 40 (N° 10).

3. S. Burlutski, Sv. Burlutski, V. Margasova. Resilience indicators for measuring sustainable economic development. Journal of Life Economics. Istanbul. Vol.4. Issue 2, 2017. P.35-48. DOI. 10.15637/jlecon.203

4. Бурлуцька С. В. Стратегія забезпечення пружності сталого розвитку національної економіки: теорія та практика : монографія. Дніпро: Середняк Т. К., 2016. – 320 с.

5. Методика вимірювання регіонального людського розвитку: затверджена рішенням Президії НАН України та колегії Державної служби статистики України від 13.06.2012 р. № 123-м. URL : https://idss.org.ua/ukr_index/Methodika_ua.pdf.

ПОДАТКОВІ ЗМІНИ ТА ПІЛЬГИ НА ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Вергейчикова С.В., викладач обліково-економічних дисциплін вищої кваліфікаційної категорії Краматорського фахового коледжу технологій та дизайну, Яценко Є.Є., студентка спеціальності Облік і оподаткування Краматорського фахового коледжу технологій та дизайну

З початку розгортання повномасштабної війни росії проти України Парламент ухвалив суттєві зміни до законодавства, що передбачають значне послаблення оподаткування для бізнесу на період воєнного стану.